Travma Ekibi Liderliği

Karar Verme Süreçleri ve Etkili İletişim

Doç. Dr. Emre Karslı
İzmir Bakırçay Üniversitesi Tıp Fakültesi
Acil Tıp Anabilim Dalı

Acil Serviste Ekip Kavramı

Senkronizasyon

Başarıyı tek bir hekimin yeteneği değil, ekibin ne kadar senkronize hareket ettiği belirler. Herkes aynı hedef için koordine olmalıdır.

Ortak Zihinsel Model

Ekibin ne yapacağını bilmesi yetmez; herkesin birbiriyle ve liderle aynı klinik tabloyu, aynı öncelik sırasını görmesi şarttır.

Açık Roller

Karmaşa anında 'kimin ne yapacağı' belli değilse, hız yerini kaosa bırakır. Liderlik, bu rolleri hasta gelmeden tanımlamaktır.

Bir İlham Hikayesi: GOSH & Ferrari

Ameliyathaneden YBÜ'ye Transfer

1990'ların sonunda Londra Great Ormond Street Hospital'da (GOSH) pediatrik kalp cerrahları Dr. M. Elliott ve Dr. A. Goldman, zorlu bir ameliyat sonrası yorgun argın televizyonda F1 yarışını izlerken bir aydınlanma yaşarlar.

Kritik kalp ameliyatlarından çıkan çocukların Yoğun Bakıma transfer (handover) sürecindeki karmaşanın, F1 pit stop mantığıyla çözülebileceğini fark ederler. Ferrari takımıyla iletişime geçerler!

20 Kişi. 2.5 Saniye.
Sıfır Hata.

Formula 1 Pit Stop Modeli

Formula 1 pit alanında kaos yoktur; kusursuz bir koreografi vardır. Araç yüksek hızla gelir, 20 kişilik ekip aynı anda harekete geçer, 4 lastik değişir ve araç tekrar yarışa döner.

Pit-stopu hızlı yapan şey bireysel hız değil; görevin önceden dağıtılmış, rotanın belli ve iletişimin net olmasıdır. Lider (Lollipop Man) tüm resmi görür ve onay verir.

Bir Metafor: Sedyedeki Uyum

Aynı hastaya, bir Formula 1 ekibi hassasiyetiyle müdahale etmek.

- Çocuk travmasında her şey daha küçük; ama hata payı da daha küçüktür.
- Erişkin algoritmasını küçültmek yetmez; ekip refleksini büyütmek gerekir.
- Liderlik, elleri en çok çalışan kişi olmak değil, bu uyumu orkestre etmektir.

Gerçek İş:
Hands-Off, Heads-Up

Lider mümkünse işlem yapmaz; ekibi, zamanı, bilgi akışını ve kararları yönetir.

Ellerini serbest bırakmasının amacı pasif kalmak değil, **Büyük Resmi** kaybetmemektir.

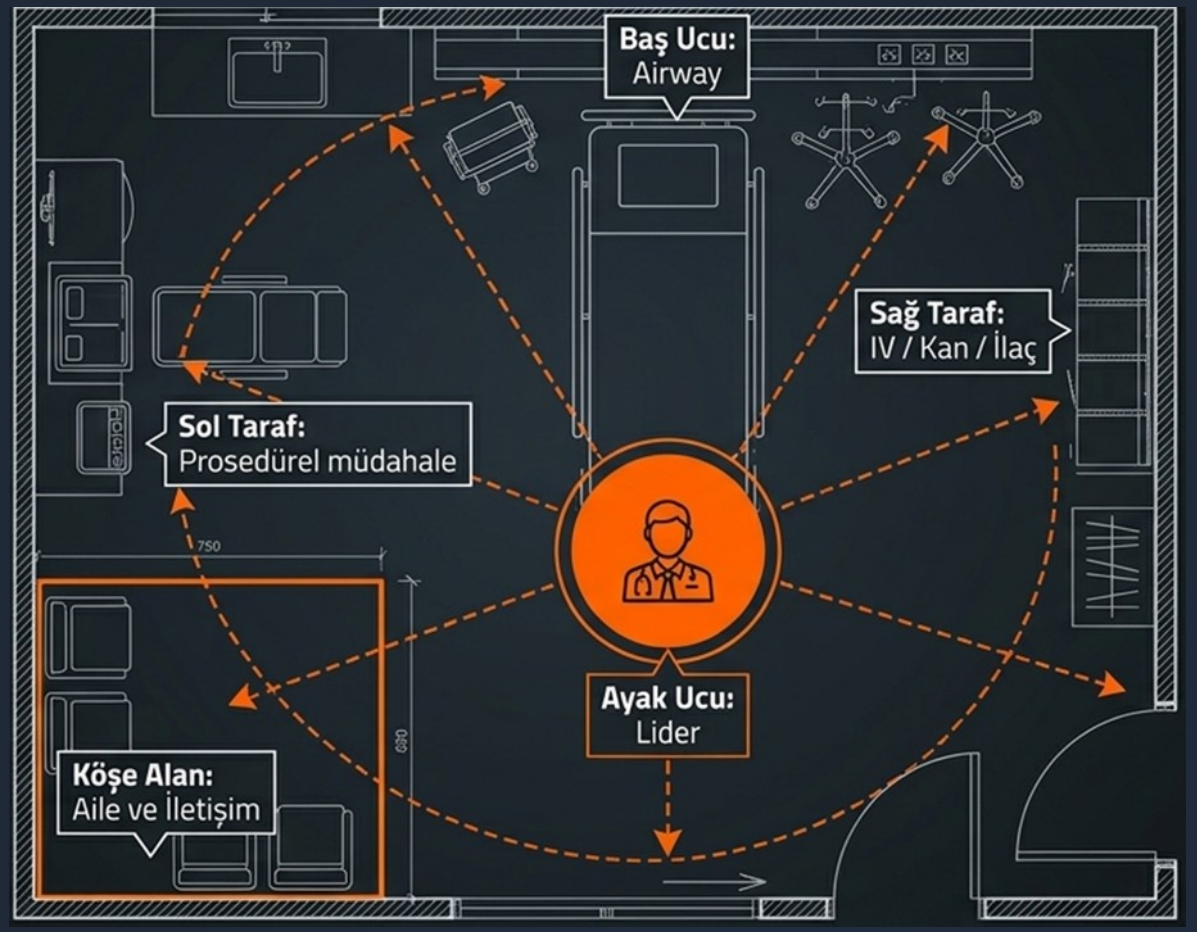
Lider hava yolu açarken; kanama kontrolünü, aileyi, görüntüleme kararını kim takip edecek?

Oda Koreografisi: İnsan Faktörleri

Hata yalnızca kişiden kaynaklanmaz; odanın düzeni performansı doğrudan belirler.

- **Lider (Ayak Ucu):** Tüm ekibi, monitörü ve hastayı görebileceği konum.
- **Havayolu (Baş Ucu):** Entübasyon ve oksijenasyon sorumlusu.
- **Sağ/Sol Kanatlar:** IV erişim, kan, ilaç ve prosedürel müdahaleler.
- **Gözlem/Kayıt:** Süreyi tutan ve not alan koordinatör.

Hasta Gelmeden 60 Saniye

T-60

Zero-Point Briefing

Ortak Zihinsel Modelin Kurulumu

İyi travma yönetimi hasta kapıdan girdiğinde değil, telsiz anonsu geldiğinde başlar.

Rol dağıtımı, tahmini kilo ve doz hesaplaması, ekipman hazırlığı ve ilk hedefler bu kısa brifingde netleştirilir.

İdeal Liderin Özellikleri

İşbirlikçi Yaklaşım (Collaboration) Ekibin girdilerini (input) aktif olarak isteyen ve değerlendiren liderler, pediatrik travma ekipleri tarafından en değerli özellik olarak görülmektedir.

Kararlılık (Decisiveness) Kararsızlık ve tereddüt, ekibin işleyişini en çok bozan (negatif utilite) unsurdur. Lider kriz anında sorumluluk alabilmelidir.

Kısa ve Net İletişim (Concise Communication) Kapalı döngü iletişim (closed-loop) kullanan, ne istediğini az ve öz kelimelerle ifade eden liderler başarıyı artırır.

Liderlik Özelliklerinin Göreceli Değeri

*Araştırma sonucu ilginçtir: İyi iletişim ve işbirliği yoksa, liderin sadece "tecrübeli" olması ekip tarafından en az önemsenen özelliktir.

(The Preferred Attributes of a Trauma Team Leader: Evidence From a Discrete Choice Experiment, PMID:30241992)

Dinamik Karar Verme Süreci

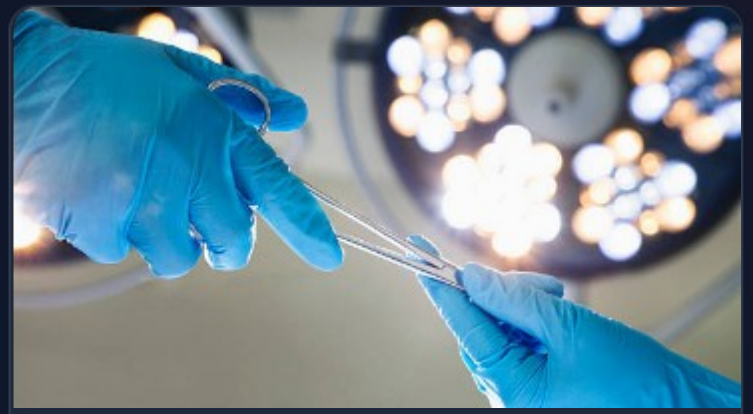
1. Algı (Perception)

Tüm verilerin (monitör, laboratuvar, hastanın fiziksel durumu) saniyeler içinde taranması.

2. Analiz (Comprehension)

Toplanan verilerin anlamlandırılması. "Nabız 160, tansiyon düşüyor = Hipovolemik Şok".

3. Eylem (Projection)

Kararın verilmesi, ekibe iletilmesi ve uygulamanın anında başlatılması.

Düz Hiyerarşi ve Psikolojik Güvenlik

Speaking Up (Konuşabilme Cesareti)

Bir tıbbi sekreterin veya kıdemsiz bir asistanın, dozdaki bariz bir hatayı lidere söyleyebilecek kadar kendini güvende hissetmesi gerekir.

Buna havacılıkta "Ekip Kaynak Yönetimi" (CRM) denir.

GOSH Pit Stop Modeli

Ferrari ekibinin de vurguladığı gibi: Pit alanında herkesin sesi eşittir. Eğer lastik takılmadıysa, mekaniker "Dur!" diyebilir.

Lider, otoritesini bilgi saklayarak değil, bilgiyi sentezleyerek kurar.

Sözün Tamamlanması: Kapalı Döngü

✕Açık Döngü (Hata Riski)

Lider: "Kan alınsın."

(Sessizlik... Havaya söylenen emir. 4 dakika sonra kimse emin değil.)

✓✓Kapalı Döngü (Güvenlik)

Lider: "Ali, kan gazı gönder."

Ali: "Kan gazı gönderiyorum."

Lider: "Tamam."

(Ad vermediğiniz emir sahipsizdir.)

Yarış Bittiğinde: Sıcak Debrief

Amacımız kimin hata yaptığını bulmak değil, sistemin nerede açığı olduğunu bulmaktır.

İyi ekipler, sorunsuz geçen vakalardan da öğrenir.

- Ne iyi gitti?
- Ne zorladı?
- Bir sonraki çocuk travması için tek değiştireceğimiz şey ne?

Özetle...

İyi bir travma ekibi lideri, en iyi tüp takan veya en iyi damar yolu açan kişi değildir.

İyi lider; ekibinin yeteneklerini F1 pit stop uyumunda orkestre edebilen, kaosu net iletişime dönüştüren "Lolipop Adam"dır.

Lolipop Adam: aracın önünde durur, işlem yapmaz; tüm ekibi görür, zamanlamayı ve çıkış onayını verir.

Arkhilokhos (M.Ö. 7. yüzyıl) — temsilî görsel

"Kriz anlarında, umduğumuz seviyeye çıkmayız; eğitimini yaptığımız seviyeye düşeriz."

— Archilochus

Teşekkürler

Sorularınız ve Katkılarınız?

Doç. Dr. Emre Karslı

Formula 1 pistinde, F1 medikal ekibi ile saha görevi.